

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI és SZÉPIRODALMI KÖZLÖNY.

Megjelen hetenkint 3-szor: hétfőn s szombaton este és csütörtökön délelőtt. Hirdetők nem adnak vissza.	Előfizetheti a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, szt.-István-tér 1.	Felolós szerkesztő: BONITZ FERENC. Kiadótulajdonos: MILLER JÓZSEF.	Előfizetési ár: Egész évre . . . 6 frt — kr. Félévre . . . 3 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 30 kr. Egyes szám ára 5 kr.	A 32 helyre osztott oldal helyenkint 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr. Nyitlitter soronkint 50 kr. Többszöri hirdetéseknel engedmény
---	---	---	---	---

Ultramontanizmus és a szabadkőművesség.

Ultramontanoknak neveznek bennünket katolikusokat, mert — nem tudom honnan — kiáltották, hogy mi politikai felfogásunkkal az Alpokon túl gravitálunk, de nemcsak mi, hanem gravitáltak ősünk, s a főpápok minden időben, minden alkalommal.

Talán ezt tette első királyunk, az ultramontán Szent István is, midőn Magyarországot megteremtette és a keresztény államok sorába emelte, ezt tették többi katolikus apostoli királyaink, oly buzgón, hogy ma — hála a gondviselésnek — egy nagy, hatalmas magyar államban élünk, a melyet nemcsak nem akarunk mi magyar katolikusok megdönteni, hanem ellenkezőleg, jövő állami fenmaradásunk érdekében követeljük azt, hogy egész állami életünk ne szolgáltatás ki azoknak, kik az ultramontanokkal szemben még sokkal messzebb gravitálnak az Alpeseknél, mert a kozmopolitizmus felé akarják vezetni a társadalom hajóját.

A szabadkőművesség nemzetközi institúció, s mint ilyen nincs egy állam keretéhez kötve. — Tagjai kozmopoliták, kiknek érdek- és hatásköre az egész világra kiterjed. Ez intézményt uralja ma a világ, ez uralkodik a politikában, ép úgy, mint a társadalom terén, ez befolyásolja a kormányokat, és ez akadályozza meg, majd közvetve, majd közvetlenül azt, hogy a szociális kérdések keresztény szellemben nyerjenek megoldást. A liberalizmusnak ezen fészkei — melyek szabadkőművesi páholyoknak neveztetnek, — úgy látszik nem tűnnek fel azoknak, kik a katolikusok ultramontanizmusában minduntalan megbotlanak.

Azok, kik szóval és tettel kozmopolitizmust hirdetnek, jó hazafiak gyanánt vannak oda állítva, csak azért, mert célul tűzték ki maguknak, az egyház hatalmát megtörni, s épen ezért engedik meg az

államok, hogy ezen nemzetközi titkos szövetséget grasszáljon. Ha sok másban árt is az állam-eszmének, azon egyben, a mint mondani szokták, hasznára van, hogy segít az egyház tekintélyét aláásni.

Philosemitizmus, liberálizmus és szabadkőművesség teljesen azonos fogalmak, s az állam, mely levetette keresztény jellegét, szintén ezt a mezt öltötte magára, azért mert pénzt és hatalmat akar, ezt pedig a börze s a páholyok nélkül el nem érheti. Nagygyá női nálunk a börze, s a keresztény szellem hanyatlásával, az egyház tekintélyének aláásával a páholy uralkodik a civilizált Európában.

Fájdalom ezen korrumpált hatalommal szemben mi, kik elegendő anyagi hatalommal nem rendelkezünk, kénytelenek vagyunk eltűrni, mint igyekeznek bennünket rágalmozni, s mint nyújt az állam segédkezet a börze által támogatott páholyok, mely egyéb elfogadható vád híján bennünket hitű katolikusokat ultramontanoknak nevez, mondani akarván ezzel azt, hogy mi Rómának szivesen feláldozzuk állami függetlenségünket.

Hát aki ezredéves multunkra vissza tekintve, elég körülólt arra, hogy elhagyje rólunk katolikusokról — kik magyar államot alkottunk akkor, midőn a börze és a páholyoklakai még tán a Kankazuson is túl voltak — ám higgyék el rólunk, hogy honarulók vagyunk; azok azonban, kik több higgadtsággal fogják vizsgálni azon mérleget, melynek egyik felén Magyarország ezredéves lakói, a másikon az aranyzsákos kozmopoliták állanak befogják látni, hogy habár dogmatikus tekintetben Rómából várjuk az ítést, jobb hazafiak vagyunk azoknál, kiknek egész érdekűre a börze, s céljuk megbénítani a társadalmi rendet, a tekintély aláásával, ezen jelszó alatt — „Ubi bene ibi patria.”

Hogy ebben igazam van, fájdalom eléggé bizonyítja a felső-örfi választás, a melyen meghajolt a magyar függetlenségi párt trikolója, a kozmopolita páholy

hatalma előtt csak azért, hogy vele együtt folytathassa pusztító hadjáratát ellenünk katolikusok ellen.

A kozmopolita szabadkőművesség, a közös ellenségünk ellen, kell tehát küzdenünk magyar nép! Ezt értsd meg s úgy nézz reánk magyar katolikusokra.

Ugron Gábor beszámolója.

(m) Ugron Gábor, a függetlenségi és 48-as pártnak ezen fontos tehetőségi tagja tegnapielőtti, vasárnap tartotta meg Szatmáron beszámoló beszédét. A beszámoló, mint Ugronnak összes beszédei, szónoki remek mű volt; de annál is becsesebb benn az, hogy Ugron most is azon őszinte politikusnak mutatta be magát, aminőnek az egész ország már jól ismeri. Távoll állt tőlünk Ugron dicsőítése, de mi, kik magunk is őszintén, nyíltan szólnunk szembe ellenfeleinkkel, csak örülni tudunk azon, ha találunk olyan politikust, a ki megvetve a modern liberális rendszer által immár nálunk is meghonosított bujkálást és ámitást, leplezetlenül mondja el nézeteit mindazon kérdésekről, melyek a közéletet foglalkoztatják, és nyíltan indokolja azon magatartását, melyet a kérdésekkel szemben elfogad.

A szatmári beszámoló igazi liberális tüntetőszámba megy. Ugron Gábor szembeállva a kormány által ideiglenesen diadalra juttatott páholyok liberalizmusával, nyíltan kijelentette, hogy ő tiszta meggyőződése szerint és lelkiismeretesen megtagadja a nemzet igazi óhajait, küzdött a kormány egyházpolitikája és fog küzdeni a kormány közigazgatási s pénzügyi politikája ellen. Választói pedig, bár sokan vannak köztük, kiket a kormány hamis politikai irányba tévesztett, biztosították Ugront, hogy állásfoglalása bizalmukat és szeretetüket nem gyengítette, mert felfogásuk az, hogy a képviselői állás betöltése nem eszámán egyetlen országos kérdés megoldásában rejlik.

Ez az igazi liberális felfogás, ez a mi felfogásunk. És felfogásunk ez különösen a nemzet életkérdésévé felfújt egyházpolitikával szemben. A kormány két év óta azon óriási és nemzeti létünkro még végtetessé válható hazugságban tartotta a nemzetet, hogy Magyarország jövőjét csakis az egyházpolitikai kérdések radikális megoldása biztosíthatja s a közben elfordította a nemzet figyelmét egy egész sorozat sokkal lényegesebb kérdésektől: a közigazgatási, nemzeti-ségi s közgazdasági kérdésektől.

A szatmári beszámoló érdemes arra, hogy figyelemmel olvassa mindenki. A mit Ugron benne az egyházpolitikáról, a valuta rendezéséről, a nemzetiségi kérdésről s a közigazgatási reformról mond, az már mind ismeretes.

— **Egy csizmadia legény körzése.** A várpalotai illetőségű s 29 éves Lónárd István cipészlegény Nořice Károly székfőjérvári cipésmestertől, kinél dolgozott, munkakönyvének és 3 frt 50 kr bérelőleg tartozás hátrahagyásával megszökött. — A helybeli rendőrkapitányság most ezért körözi.

— **Tűz Nádasd-Ladányon.** Nádasd-Ladányról írja nekünk levelezőnk, hogy ott tegnap éjjel 12 óra tájban nagy tűz volt, melynek egy csalámadékazal esett áldozatul. — A tűz valószínűleg belső égés folytán támadt s a mint levegőt kapott, rohamosan harapódzott el. Minthogy Nádasd-Ladányon épen bucsu volt, segélyben szerencsére nem volt hiány s a tűz már hajnali 4 órakor el volt nyomva, a nélkül, hogy tovább terjedt volna.

— **Vesztett eb** garázdálkodott a napokban Diósd községben s a falubeli kutyák közül többet meg is mart. A hatóság úgy a vesztett ebet, mint a megmart kutyákat kiirtotta.

— **Ismét gyilkosság?** Igar községből jelentik nekünk, hogy a községhez tartozó Vám-pusztán egy Pék István nevű simontornyái lakost agyonverve találtak. — Valószínű, hogy Pék gyilkosságának esett áldozatul s a esendőrség máris nagy buzgalommal fáradozik a titokzatos eset kiderítésén.

Különlék.

— **Felhívás bucsujárásban való részvételre.** Ó Eminenciájának, Magyarország bíboros-hercegprímásának kegyes engedelmével és főpásztori áldásával, az ország különböző vidékeiről egybesereglett ájtatos hívek részvétele mellett folyó évi szeptember hó 5-én nagy bucsujáró menet indul a szt. Ferenc-rendiek budapest-belvárosi templomából Nagy-Mária-Cellibe. Utiköltség különvonalattal Budapestről, Bécs és Sz.-Póltan érintésével Lilienfeldig s innen vissza Budapestre II. osztályon 16 frt, III. osztályon pedig 10 frt 80 kr. Lilienfeldtől Nagy-Mária-Cellig s innen vissza Lilienfeldre a bucsujárók nagyobbik része gyalog teszi meg az utat; akik azonban talán egészségi szempontból némi kényelmet igényelnének, azok részére kellő számú kocsi állnak rendelkezésre. A társas-omnibusokosik szerényenkiut 5 frt 20 kr., a ponyvával fedett, ugynevezett bucsuskocsin 3 frt 70 kr. fizetendő; egy négy személyre való kényelmes fogat (batarde) 40 frt. Ezen bucsujárásban magyar, német és tót ajku hívek vehetnek részt, kiket zarándok-utjúkban külön-külön saját nyelvű áldozó-pap kísér, egészségükre pedig egyetemlegesen egy velük utazó szakképzett orvos lelkiismeretesen ügyel. Ezen bucsujáró menetben Székesszéjérvárról és környékéről résztvenni kívánó ájtatos hívek teljes tisztelettel felkérnek, sziveskedjenek ebbeli szándékukat a helybeli szt. Ferenc-rendi zárdatemplom sekrestyéjében vagy alulírott-nál közvetlenül bejelenteni, s a különvonalra szóló vasuti menetjegyeknek kellő időben való biztosíthatása végett a fennebb jelzett utiköltséget legkésőbb szeptember hó 1-ső napjáig lefizetni. Fenti bucsujáró menet-hez Székesszéjérvárról szeptember hó 4-ik napján délutáni egy órakor ugyanacsak a szt. Ferenc-rendi zárdatemplomból kiindulva, a déli vasut 2 óra 35 perckor Budapest felé közlekedő vegyesvonatának igénybe vételével történik a csatlakozás. — A szives érdeklődőket minden irányban tájékoztatja, s a notán szükséges szóbeli felvilágosításokat szivesen megadja P. Ujjfalusy László, szt. Ferenc-rendi áldozópap, a bucsujáró menet magyar részének vezetője.

— **Pecsétviasz-rudak, közéjükön bélel** új és mindenestre igen célszerű találmányt képeznek. Ha meggondoljuk, hogy a pecsételés munkája gyertya használata mellett mily bajos, úgy azonnal be kell látnunk előnyét az ilyen pecsétviaszrudaknak, melyek mint egy gyertya, meggyújtanak és melyeknél a pecsétviasz továbbégső a ből által éretik el. Készítése annyiban okozott nehézségeket a fitalálónak, mint-hogy annak gyorsabban égni a közönséges pecsétviasznál és kormot maga után hagyni, vagy a hátramaradt részeknek a pecsétet elpiszkítani nem volt szabad. Ez — mint Lüders Rich. szabadalmi irodájja közli — megfelelő gyantákkal telített gyapotból alkalmazásával lett elérve.

— **Megjelent!** Mint az Oedenb. Zeitung írja, vegre most, augusztus hóban, megjelent a Litfass-féle sopronmegyei naptár az 1894. évre. A szegény soproniak eddig halvány fogalommal sem bírtak arról, hogy mely hónapban vannak és hányadikát írják. Most végre megjelent e várva várt naptár, melyből megtudták (s hihetőleg a naptár kiadója is ebből tudta meg) hogy már augusztusnak vagyunk a derekán. Még egy keveset várható volna a kiadó, akkor aztán bliccelhetne volna ezt a keserves évet s mi egy évvel fiatalabbak lennénk.

— **Katholikus hitvédelmi folyóirat.** Ezen, Lepsényi Miklós kiadásában s T. Pelikán Kriszós és Keményfy Dániel szerkesztésében megjelenő kitünő folyóiratnak most kaptuk folyó évi augusztusi füzetét, melynek bő és érdekes tartalmából különösen Keményfy Dánielnek „A katolikus autonómiairól” szóló tanulmányát emeljük ki. A folyóirat Pozsonyban jelent meg. Előfizetési ára egy évre 4 frt.

Irodalom és Művészet.

— **Irodalmi értesítés.** Van szerencsém a ft. papságot értesíteni, hogy Ben-Hur c. két kötetes világhírű angol regény teljes fordítása már megjelent, s fűzött példányokkal azonnal szolgálhatok. A kötött példányok csak e hóban készülnek el, s akkor fogok expedálásukhoz. A két köteti ára fűzve 3 frt 10 kr. diszes stilszerű kötésekben 3 frt 10 kr. velinpapíron kötve pedig 5 frt 40 kr. Papok erga Sacra is megrendelhetik. E könyvnek egy művelt katolikus család asztaláról sem szabadna hiányoznia. A megrendelések kizárólag hozzá-m intézendők. Glogon (posta helyben Torroaltmegye) Szekrényi Lajos, r. k. lolkész.

Közgazdaság.

A gépek szerepe a közgazdaságban.

Irta: DR. KÁLMÁN LAJOS.

(Folytatás.)

Az erő ezen idomítására szolgálnak bizonyos eszközök, melyek közé tartoznak első sorban az emberi végtagok s különösen a kezek, továbbá bizonyos segédeszközök, melyekkel az ember kezét kiegészíti, magát fölfegyverzi az anyagok feldolgozására irányuló nehéz munkájában.

Ezen eszközök a munkát sokoldalúvá teszik, az anyagban rejlő ellenállási erőt legyőzni segítik sja bennünk alkalmazott erő hatását sokszorosan fokozzák. Az emberi kéz pld. gyenge arra, hogy a követ feldarabolja idomítsa, holott kalapács, véső segélyével ez könnyen történhetik.

Kezdetben az ember a saját erejét alkalmazta munkára, később állati erőt használt, még később természeti erőket alkalmazott.

A természeti erők azonban holt erők és sem az emberi kéz, sem az ember kezét kiegészítő közönséges munkaeszközökhöz kapcsolva nincsenek s ahhoz egyszerűen nem kapcsolhatók.

Két irányban volt tehát szükség fejlődésre, hogy a termelés technikája tökéletesebb legyen.

Először szükség volt bizonyos eszközöket feltalálni melyek a természeti erők bizonyos menységét lekötik s azt tetszés szerinti használatra az ember szolgáratára kénysszerítik. Ezen eszközök gépek és pedig az erőgépek (motorok), melyek munkaeszközöket leginkább a hőségnek villamosságának mechanikai erőre átváltoztatása által.

Másodszor szükséges volt a munkaeszközöket oly irányban tökéletesíteni, hogy azok az ember által csak irányztatván bizonyos emberi munkákat maguk végezzenek, feltéve, hogy azokat megfelelő erő működteti.

Ezen eszközök a munkagépek, melyek oly munkákat teljesítenek, amelyek azelőtt az emberi kéz által végeztek, amelyek elvégzésére az emberi kéz nem is képes.

A termelési technika fejlődésének legmagasabb foka az erőgépeknek a munkagépekhez kapcsolása, mi által a gép majdnem öntudatosan végzi a produktot.

A gép tehát olyan mesterségszerű alkotásu műszer, munkaeszköz, mely bizonyos erőhatást maga alkalmaz, bizonyos munkát megfelelő erő segítségével maga teljesít s csak iránzásra szorul. Held szerint mihelyt egy ipari szerszám többet végez, mint hogy egyszerűen egy munkás által használva a test szerveitől származó mozgás hatását nagyobbítsa tökélyesítse, keletkezik a gép.

Dr. Földes szerint a szerszám szolgál a munkásnak míg ellenben a gépet a munkás szolgálja ki.

A gépeknek az egész gazdasági és kulturális életre gyakorolt hatásáról beszélni tulmenne e cikk keretén s így csak a termelésnél, különösen pedig a műipari termelésnél mutatkozó hatásairól fogunk röviden megemlíkezni.

A gépek alkalmazásának tere főképp a munkamegosztáson alapuló iparágak, mert egy-egy gép mechanikus automati mozgásai egyszerű s folyton egyforma elemi munkákat képesek csak végezni s így ott, hol az illető igazi termék előállítás munkája elemeire szét nem bontható, a gép nem alkalmazható.

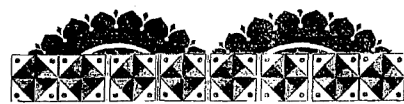
Folyt. köv.

— **Gazdasági tudósítás.** Vaálvölgy Aug. 17. (Saját tudósítónktól) A buza, rozs, árpa és zab eséplése kis gazdáinknál már a befejezéshez közel áll. Nagyobb gazdáinknál is két hét alatt befejeződik. A buza 8—9, a rozs 7, az árpa 8—10 s a zab 6 mmássa magot ad holdként. A minőség olyan, minő a megelőző évek egyikében sem volt. Mindenféle takarmánynemű követet fizetett. Gazdáink leg többje már eteti a téli takarmányt, miután a nagy szárazság mindenféle zöld takarmányt idejekorán megaszalt. Tartunk attól, hogy tavaszra nagy takarmány-szükség fog bekövetkezni. t. p.

— **A fejérmegyei buza a budapesti gabonapiacra.** A budapesti gabonapiacra e hó 16-án eladatott 300 q. 81 k. 6'77¹/₂ frt., 600 q. 79 k. 6'65 frt., e hó 14-én 200 q. 77 k. 6'50 frt., aug. 17-én 1550 q. 80 k. 6'70 frt., 500 q. 79 k. 6'55 frt., aug. 18-én 1200 q. 80'7 k. 6'65 frt., 500 q. 80 k. 6'65 frt., 550 x. 79'5 k. 6'62¹/₂ frt. és 1600 q. 79 k. 6'65 frt.

— **A kis lottó eltörlése.** Wekerle miniszterelnök a jövő költségvetéssel egyidejűleg, melyet október első napjaiban fog betörjeszteni, a kis lottó megszüntetése és az osztálysorsjáték egy nemélek esetleges behozatalára vonatkozólag is nyújt be egy terjedelmes munkalapot a képviselőháznak, de az erre vonatkozó törvényjavaslatot ezáltal nem fogja benyújtani.

— **Lépfene.** Gárdonyi községben fel lépett a szárvasmárha közt a lépfene. A szükséges óvintézkedések azonnal megtették.

Olcso árak!

GERENDAI GYULA

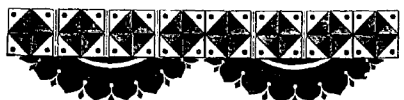
SZÉKESFEJÉRVÁR
KOSSUTH-UTCZA SAROK.

Iskola évadra ajánlja jól felsze-
relt raktárát **gyermek fehérnemű-
műekben**, — **harisnyák, zseb-
kendő- és nyakkendők**. Legjobb
minőségű **vászon-árak**, ugyszintén
férfi- és női fehérneműk a
legjobb anyagból, nagyraktár kézi-
munkákban és kézimunka anyagok-
ból szabott áron.

Olcso árak!

Olcso árak!

Olcso árak!

HOLCZHAUSER ANTAL ÉS FIA

* BÁDOGOS és LAKATOS ÜZLETE *

SZÉKESFEJÉRVÁR, VÖRÖSMARTY-TÉR 4.

Tisztelettel hozzuk a n. é. közönség szives tudomására, hogy üzle-
tünket megnagyobbítottuk, Vörösmarty-tér 4. számú házba helyeztük át,
hol készítünk minden néven nevezendő

bádogos-, palafedő- és lakatosmunkákat,

u. m.: új tetőfedéseket, réz-, horgany- és festett vaslemezből, ugyszintén
angol, francia, rajnai, morva és sziléziai palával. Kész tetőablakokból rak-
tárt tartunk. — Készítünk konyha-berendezéseket, fürdő- és ülő-kádakat,
fürdőberendezéseket, zuhanyokat (tus) a legszebb kivitelben, angol árnyék-
székeket, vízvezetéket, kertészethez kannákat, fecskondókat. Szállítható
szabadalmazott tejes-kannákat mindenféle nagyságban. Szabadalmazott
tejes kannáink a martonvásári kiállításon **diszoklevéllel** lettek kinttelve.
Elvállalunk mindennemű réz-, préselt-, kovácsolt vasedény cinezéseket.
Lakatos-munkákból elvállalunk mindennemű épület-vasalást, villámhárítót,
kert-, lépcső- és sárcsozatot. Takaréktűzhelyeket mindenféle nagyságban.
Kályha berendezéseket, ugyszintén villanyos csengő bevezetéseket és min-
denemű gép-javítást. Javítások pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

A kegyes pártfogásért esedezünk. Illő tisztelettel

Holzhauser Antal és Fia.

TUDÓSÍTÁS!

A

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

szerkesztősége, kiadóhivatala és

KÖNYVNYOMDÁJA

SZÉKESFEJÉRVÁR

SZENT-ISTVÁN-TÉR 1-SŐ SZÁM,

A FŐTEMPLOM MELLETT.

Hirdetések a lap részére, valamint mindennemű

könyvnyomdai munkák

fölvételnek és igen olcsó áron tisztán készítettnek.